

هاوری ئیبراهیم سوّفی مه‌حمود له 2 کۆری فراواندا وتی: ... ئەحمەد ره‌جەب

ده‌ستور زامنیکی په‌سه‌ندکراوه بۆ مافه‌ نیشتمانی و نه‌ته‌وايه‌تییه‌کانی گه‌لی کوردستان له‌ سه‌ر داوای یانه‌ی عیراقی و کۆمه‌له‌ی کوردستانی له‌ شاری ئیسکلیستونای سوید به‌ریز هاوری ئیبراهیم سوّفی مه‌حمود ئەندامی بیرونی سیاسی حزبی شیوعی کوردستان له‌ دوو رۆژی هه‌فته‌ی پیشوودا به‌شدارێ له‌ دوو کۆری فراواندا کرد سه‌بارته‌ به‌ دوو بارودۆخی عیراق و کوردستان و سه‌بارته‌ به‌ په‌سه‌ندکردنی ده‌ستور و هه‌لبژاردنه‌کانی 2005-12-15 و ئەنجام و ئاکامه‌کانیان.

رۆژی یه‌که‌میان له‌ ئیواره‌ کۆری یانه‌ی عیراقی به‌ زمانی عه‌ره‌بی و، له‌ رۆژی دووه‌میاندا له‌ کۆری کۆمه‌له‌ی کوردستانی شاره‌که‌دا به‌ زمانی کوردی هاوری بابی تارا تیشکی خسته‌ سه‌ر گورجوگۆلی و چالاکی هه‌موو لایه‌نه‌ سیاسیه‌کانی کوردستانی و عیراقی بۆ سه‌رخستنی پرۆسه‌ی دامه‌زراندنه‌وه‌ی عیراقیکی نویی دیموکراسی و فیدرالی. وتی:

گه‌لی عیراق سه‌رکه‌وتووانه‌ توانی ده‌ستوره‌که‌ به‌ زۆربه‌ی ده‌نگ په‌سه‌ند بکات و دوو هه‌لبژاردنه‌ سه‌رنویشته‌ سازه‌که‌ش ئەنجام بدات و، هه‌ر چه‌نده‌ ده‌ستوره‌که‌ کاریکی ئاسان نه‌بوو، پرۆسه‌یه‌کی سه‌خت و گۆره‌پانی زورانبازی بوو له‌ نیوان هیزه‌ سیاسیه‌کان و تایفه‌گه‌ریه‌کانی عیراق و به‌تایبه‌ت له‌ نیوان سونه‌و شیعه‌، له‌نیوان گشت هیزه‌ خێرخوازه‌کانی گه‌ل و هیزه‌کانی به‌ ناو (به‌رگری) و پاشماوه‌کانی رژیمی دیکتاتوری داو، پاش گه‌توگۆکردنیکی چه‌ندان جاره‌و تیروته‌سه‌ل له‌ نیوان ئەو لایه‌نانه‌داو، ده‌ستکاری کردن و راستکردنه‌وه‌ و گۆرانکاریکردن، که‌ سه‌رئه‌نجام بۆ یه‌که‌مین جار له‌ 80 سالی ته‌مه‌نی رژیمه‌کانی عیراقدا توانرا ناوه‌رۆکی ده‌ستوره‌که‌ گونجاو بیت له‌ گه‌ل خواست و به‌رزه‌وه‌ندییه‌کانی هه‌موو پیکهاته‌کانی گه‌ل و خواستی هیزه‌سیاسیه‌کان و نه‌ته‌وه‌کان و ئاینه‌کاندا و مۆر کرا و راشکاوانه‌ سه‌ردروشمه‌که‌ی: عیراقی نوی: عیراقیکی دیموکراسی و فیدرالیه‌.

په‌سه‌ندکردن و له‌ دایکبوونی ئەم ده‌ستوره‌ و له‌م کاته‌دا که‌ دوور نه‌بووه‌ له‌ کاریگه‌ریه‌تی و فشار و ده‌ستیوه‌ردانی زۆر لایه‌نی ده‌ره‌کی و ده‌وروبه‌ر و ناوه‌وه‌، عیراق به‌ پپی بریاری نه‌ته‌وه‌ یه‌گرتوووه‌کان و لاتیککی داگیراوه‌ له‌ لایه‌ن ئەمریکا و هاوکارانیه‌وه‌ و به‌و پپیه‌ش عیراق به‌ گه‌ل و ده‌وله‌ته‌وه‌، وه‌ک ئەمریکا و هاوکارانی خراونه‌ته‌ ژیر ده‌سه‌لات و ده‌ست تیوه‌ردانانه‌یان تا کاتیک کۆتایی دیت، یان ده‌ستیوه‌ردانی رژیمه‌کانی ده‌وری عیراق و به‌ زۆر چه‌شن و فشاری به‌رده‌وامیان هه‌به‌وه‌ هه‌یه‌ بۆ جیگاکردنه‌وه‌ بۆ سیاسه‌ت و خواسته‌کانی خۆیان لی‌رده‌ا و زورجاریش ده‌ستیان ئاشکرا بوه‌و تاوانه‌کانیشان زه‌قن، یان له‌کوتایی و مۆرکردنی گه‌ل‌له‌ی ده‌ستوره‌که‌شدا، که‌ لایه‌نه‌ عیراقیه‌کان له‌ سه‌ری ریک که‌وتن و مۆرکرا، به‌ به‌رچاوی دونیاوه‌ عه‌رموسای ئەمیدانی گشتی کومکاری عه‌ره‌بی (جامعه‌ عه‌ریه‌) خۆی هاویشته‌ نیو بارودۆخه‌ ئالوزه‌که‌ی عیراق و به‌ ناوی ئەوه‌ی ئەوان خاوه‌نی عیراق و خاکی عیراقن و خالیکیان سه‌پاند که‌ ماده‌یه‌کی سه‌ره‌کی بگۆردری پاش ئیمزاکردنه‌ش (به‌شی عه‌ره‌بی عیراق به‌شیکه‌ له‌ ولات و نیشتمانی عه‌ره‌بی و ئیسلامی) و سه‌رانی عیراق لایان برد به‌ شیوه‌یه‌کی تر دایان ریشته‌وه‌ که‌ عیراق دامه‌زرینه‌ری کومکاره‌که‌یه‌و پابه‌ندی بریاره‌کانیه‌تی. فشاریان به‌ شیوه‌ی جوراو جوور به‌رده‌وامه‌وه‌، به‌رده‌وام ده‌بن. هه‌روه‌ها له‌پاشدا سامانی (ئاو) یان خسته‌ پال (گاز و نه‌وت) که‌ سامانی عیراقه‌ و ناوه‌ند له‌ دابه‌شکردنی به‌رپرسیاره‌، یان ماده‌ 140 یان له‌ دوو کاتدا سه‌پاند بۆ

رازی کردنی سوننهکان و دهستی موتلهگ و پاشماوهکانی به عس، گویا بهوه رازی دهبن و دین به شداری دهکن له پروسه کهدا، سه فیری ئه مریکا خوی و دهزگا کهیان کارهکانیان بۆ ساز ده دان و، ناوه رۆکه کهشی ئه وه یه: که پاش 4 مانگ له دهست به کاربوونی ئه نجومه نی نوینه رانی عیراق مافی ئه وه ههیه که له ئه نجومه ندا داوای چاوخشانده وه بکری به سه ر خاله کانی دهستوره کهدا، ههیه. و ئه وانه و لیستی ته وافقی د. دلیمی و تاریق الهاشمی خویان بۆ له بۆسه ناوه. . . هتد.

ئه وه بوو عه مرو موسا له سهردانه کهشیان بۆ په رله مانی کوردستان و له کۆنگره ی رۆژنامه گه رییه کهیدا له گه ل سه رۆک وه زیرانی عیراق جهختی له سه ر گرنگی عیراق بۆ کومکاری عه ره بی و چونه تی به ره و پێشه وه چوونه که ی کرده وه که ئیستا هه موو ولاتانی عه ره ب داوا دهکن گفتوگو له باره ی بارودۆخی سیاسی عیراقه وه بکری و هه مووشیان چاویان بریوه ته ئاینده ی عیراق؛.

له گه ل ئه وه شدا که هه ندی خواستی سه ره کی و گرنگی کوردستانی که له په رله مانی کوردستان و کۆبوونه وه ی حزبه کاندای هه ولیر و پێش چوونیان بۆ به غدا به خه تی سوور دیاری کرابوون: مافی چاره ی خۆنووسین و پیکه وه ژبانی ئاره زوومه ندانه، دیاری کردنی سنووری کوردستان، گیرانه وه ی که رکوک و قهزا پچراو به عه ره ب کراوه کان، به شه سامانه کان، پ. م ی کوردستان. . هتد. یان کیشه ی که رکوک و ئاواره کان و ئه نفال و کیمیا یی باران و ئیعدام کراوه کان پاش رووخانی رژیمیی دیکتاتوریی به نزیك له 3 سال و خرایه دهستور و گویا تا 2007 جی به جی بکری. هه ندی له م خالانه بۆ کوردستان و هه ندیکی تری بۆ لاینه کانی تریش وه ک خواستی لاینه که ی دانه ریژراوه له دهستوردا، یان خال له به رامبه ر خالدا یه که له پیاده کردندا کیشه زۆر ده بی ئه گه ر نوینه رانی باش و زۆر و شاره زامان له کۆمه له ی نیشتمانی عیراقیدا نه بی و بونیشیان هه بی به کرداره وه بیت.

به لام چ وه ک حزب و چ وه ک لیژنه ی بالای هه لبژاردنی لیستی هاوپه یمانی کوردستانی و هیژ و نه ته وه ئاینه کان وای هه لده سه نگی نداری که سه ره که وتنی دهستوره که، دهستکه وتیکی نیشتمانی گرنکه و زامنه که ریکه جاریکی تر له بارودۆخی تازه دا ناگه رینه وه بۆ شه ر و کوشتا ر، پیویسته دهستور هه موومان کۆبکاته وه. ئه مریکا و نه ته وه یه کگرتووه کان و ئەوروپا و کومکاری عه ره بیش هاوکارییان له ته واو کردنی دهستوره که دا هه بوه. راستیشه که کۆنه په رستانی عیراق و ولاته کانی ده ور به ر و کومکاری عه ره بی خوشحال نین به گورانکارییه دیموکراسی و نیشتمانییه کانی نیو عیراق، نیازیان پاک نه بوه ونیه، به لام دهستور بریار دراو په یمانیکی هاوبه شی نیشتمانی گرنگی پیکهاته که نه و ده بی جی به جی بکریت. دی بشزانین ده سه لاتداری عیراق و کوردستان خویان و هه روه هاش رژیمه کانی ده ور به ریش هه رییه که له گۆشه نیگای خویانه وه کاری له سه ر ده کن.

له ته وه ریکی تریدا به ریژ ئه ندای م. س حزب وتی: به شداری هه لبژاردنه که مان کرد، بواریکی پان و به رین بۆ راگه یاندنی و روونکردنه وه ی هه موو لاینه کان هه بوو، له ئه نجامدا هاوکاری و هاوپه یمانی له نیوان لاینه کاندای پیکهات و، دیسانه وه ولاتانی ده ور و پشست که وتنه جموجول بۆ مه به سه ته کانیان و، دهستیوه ردان له کاروباری نیو خوی عیراق وهه ر لایه ک به مه به سه تی یارمه تیدانی یاوه ره کانی و ئه و که سانه ی خزمه تی ره وش و به رژه وه ندییان ده کات.

228 کیانی سیاسی خویان راگه یاند به شیوه ی فه رمی و له ناو لیسته کاندای ده ست به پیکه یانی هاوپه یمانیه تی کرا و چه ندین کیانی نوییان راگه یاند و چوون به ره و خه بات بۆ هه لبژاردن و کاریکی دیموکراسیانه بوو که به رنامه ی هاوبه شیان راگه یاند و ناوه رۆکی

زوربهی بهرنامهکان گهش و باش بون و جیاوازیان له گهل ماوهی پیشوودا ههبو، ههچهنده له بیرمان ناچی که دهستیسی و گهندهلی و تزویریش زۆر کراوه.

شایانی له بیر نهچوونه بۆ ههمووان چۆن لیستی ئیتیلافی شیعهی هاوپهیمانی لیستی هاوپهیمانی کوردستانی که پروتوکولیکی دوو قۆلی له نیوان ئهوان و نوینه رانی (2) حزبی دهسلاتی کوردستاندا مورکرابو (ئهو دوو حزبه به ناوی لیستی هاوپهیمانی کهوه به دریزایی ئهو ماوانه دهسلات داری بهغدايان، ئهو ههموو خيرو بیرانهی ناوهندی و عیراقیان بۆ خۆیان وهرگرت وخوا رد و لایه کیشیان بۆ یهک جاریش له حزبه هاو پهیمانهکانیان نه دایهوه و نه گهرانهوه بۆ لایان، ههردوو حزبی کوردستان خۆیان و به ناوی هاوپهیمانی شهوه نارزیش بون له وهی ئیتلافی شیعه ههلبژاردن له عیراقتا بگوریت بۆ بازنهیی له 18 پاریزگا کهدا به یندوقی جیاواز له یه کتری وهک بازنهیی پاریزگاگان ههلبژاردن بکریت و لیستی کوردستان دژ بوو و له په رله مان کشانهوه و دهنگدانیان نه کرد، به لام ئببراهیم جهغه ری سهروک وهزیران و کۆمهله کهیان فهزریان کرد و یاسا کهیان به په سه نکردن گه یاند و زهره ریشی بۆ کوردستان و هیژ ولایه نه بچوک ومام ناوهندییهکان تیدا ئاشکرایه لای ههمووان، ههروهک بۆ کهرکوک و پارچه تعریب کراوهکان و گیرانه وهی ئاوارهکان به نه خشه ریگای جی به جی کردنی هیچ ههنگاویکیان ساز نه کرد). به لام پاش کیشه یه کی تر توانرا 45 کورسی به یاسایه کی تاییه تی دانرا بۆ ته عویزیه که و دهنگهکانی دهروهی خرایه پال ئهو تعویزیه. پاش تهواو بوونی ههلبژاردنه که وا سوننهکان و پاشماوهی رژی می پیشوو و لیسته هاوپهیمانهکانی تریش دهنگیان بهرزه دژ به گهندهلی و تزویر و داوای ههلهوه شانه وهی ده کهن، قسهی زورتریان دژ به لیستی ئیتیلافی شیعه یه. به تاییهت داوای ههلهوه شانه وهی ئه نجامهکانی به غدا و پاریزگاگان ناوه راست ده کهن، هه ندیک له موسل و ههولیریش ناو ده بن. سه ره نجام هه موو لیسته کان و گهل چاوه ری دووا بریاری کومسیونی بالای ههلبژاردن و کومیتهی نه ته وه یه کگرتوووه کانن که بۆ پیدا چوونه وهی به شیک لهو سندوقانه هاتونه ته عیراق، له سه ر رۆشنایی ئهوان ئه نجامهکان و ژماره ی دهنگهکانی هه ر لیستیک و لایه نیک و به شه کورسیهکانی بۆ ئه نجومه نه که دیار ده کریت. .

به بهرچاوی میدیاکانی عیراق و دونیاوه زۆربهی سه ر لیست و حزبهکانی تری عیراق له ناوچه کانی عه ره بستانی عیراقه وه سه ردانی کوردستانیان کرد و له گهل سه رکومار و سه رۆکی هه ریم، وهک دوو نوینه ری دوولای سه ره کی نیو لیستی هاوپهیمانی کوردستانی کۆبوونه وه و گفتوگویان له سه ر هاوپهیمانی و ئاینده ی ئه نجومه ن و پۆستهکانی حکومه تی به غدا کرد، و اتا هه ر لایه کیان خوازیاره به هۆی کوردستانه وه خۆی به هیژ بکات و هه ندیکیشیان مه رج و خواستی خۆی را گه یاندوه. هه ندیکیان به راشکاوی باس له وه ده کهن که له ده ستووا دان به فیدرالییهت نراوه، سوننهکان و لیستی ته وافی د. دلیمی و ولیستی شیعه و د. ایاد علاوی له گهل فیدرالیین بۆ کوردستان، به لام لیستی ته وافی و سوننهکان و هی تریش ده لێن ئیتیلافی شیعه ده یه ویت عیراق به ش به ش بکه ن و هه ر بۆیه ش ریگه به ئیران ده دن ده ست بخاته کاروباری ولاته که وه.

له کوردستان کیشه ی کهرکوک کیشه یه کی سه ره کییه، ههروه ها شۆینه دابراوهکانی تر. تا ئیستا سنووری کوردستان دیاری نه کراوه، ئاواره و ئه نفال و کیمیایی باران کراوهکان و هی تر هیشتا چاره سه ر نه کراون که ده با به به یانیک له رۆژانی یه که مدا بکرایه. به شیک له خه لکه هاوردنهکانی ده ورانی به عسیه کان بوونه ته بازرگان و خاوه نی کۆشک و ته لار. به شی کوردستان له دابه شکردنی میزانیه ی عیراقی داها توو فشاری گوشین و که مکردنه وهی له سه ره، له کاتی کهدا ئه گه ر خیرا له کهرکوک و قهزا پچراوهکان بکریت ئهو 17% یه ده بی

وشاره چارهسەر بکات، چیتر جه عفه‌ری خراپکاری له کهرکوک نه کات و، ئەوانه‌ی وهک ئەون به ئاره‌زووی خوێیان وه‌زعه‌که دا نه‌تاشن.

هه‌موومان ده‌زانین به‌عس کۆمه‌لگه‌ی عێراقی شیواندو، ئیستا که تووشی قه‌یرانی سه‌خت بووه، به‌تایبه‌ت له‌رووی ئەمن و ئاسایش وباری ئابووری و، ئەمه‌ش چاره‌سەر ده‌کریت ئەگەر هه‌موو لایه‌نه‌کان به‌دلپاکی و ده‌ستپاکی وله‌خۆبوردن کار بکه‌ن و حکومه‌تیکی نۆی بێته‌دامه‌زراندن و ده‌ست به‌کار بکات و، ئەرکی هه‌موو لایه‌که چاودێری بکه‌ن و خۆ بۆ خه‌باتیکی سیاسی دیموکراتییانه ئاماده‌ بکه‌ن ئەویش بۆ پاراستنی ده‌ستکه‌وته‌کان.

2006/1/23